

5. Sociální zabezpečení

Uživatelé sociálních služeb

Sociální služby v Libereckém v roce 2018 kraji poskytovala řada institucí, mezi které (podle aktuálních údajů Ministerstva práce a sociálních věcí) patřilo například 29 zařízení poskytujících odborné sociální poradenství, 15 nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, 17 domovů se zvláštním režimem, 10 domovů pro osoby se zdravotním postižením, 10 denních a 2 týdenní stacionáře, 7 center denních služeb, 7 sociálně terapeutických dílen, 9 zařízení chráněného bydlení, 2 nízkoprahová centra, 2 kontaktní centra a další. V kraji nebylo zřízeno zařízení pro krizovou pomoc.

Osobní asistence se poskytuje v přirozeném sociálním prostředí osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Tuto službu poskytuje v Libereckém kraji 15 zařízení a v roce 2018 ji využilo 527 dospělých osob, z toho 358 žen (tj. 67,9 %). Odlehčovací služby jsou terénní, ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, o které jinak pečuje osoba blízká v domácnosti. V roce 2018 ji v Libereckém kraji poskytovalo 17 zařízení. Nabídku jejich služeb přijalo 423 dospělých osob, mezi kterými z 60,0 % převažovaly ženy. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi poskytuje v Libereckém kraji 14 zařízení a jejich služby využilo 392 dospělých klientů, z toho 65,8 % žen. Pečovatelskou službu v kraji zajišťuje 45 zařízení a využilo ji 3 833 dospělých osob (72,3 % žen). Počet dospělých klientů denních stacionářů v průběhu roku 2018 dosáhl 154 osob s mírnou převahou žen (57,8 %). Centra denních služeb navštěvovalo 147 dospělých osob (z toho 64,0 % žen). Nízkoprahová denní centra a dvě noclehárny využívali především muži (u nocleháren je to způsobeno i tím, že lůžek určených pro ženy v noclehárnách v kraji je méně). Během roku 2018 využilo nízkoprahová denní centra 457 mužů a 142 žen, v noclehárnách našlo útočiště 203 mužů a 84 žen. V průběhu roku 2018 využilo jedno krajské zařízení tísňové péče 174 klientů, z toho 82,2 % žen. Telefonickou krizovou pomoc potřebovalo 3 535 dospělých osob (z toho 2 095 žen, tj. 59,3 %). Téměř 11 tis. dospělých klientů využívalo služeb sociálních poraden, přičemž většinu opět tvořily ženy (59,7 %). V 7 azylových domech Libereckého kraje s 201 lůžky našlo k 31. 12. 2018 útočiště celkem 83 dospělých osob – 41 mužů a 42 žen, služby týdenních stacionářů využilo k tomuto datu 29 mužů a 10 žen. Domy na půl cesty jsou v kraji pouze dva, ke konci roku 2018 v nich žilo 11 mužů a 3 ženy.

V 19 domovech pro seniory působících na území Libereckého kraje bylo v roce 2018 k dispozici 1 028 lůžek, ve kterých žilo 226 mužů a 680 žen (tj. 75,1 %). V 17 domovech se zvláštním režimem s kapacitou 651 lůžek bylo ke konci roku 2018 umístěno 162 mužů a 440 žen (73,1 %).

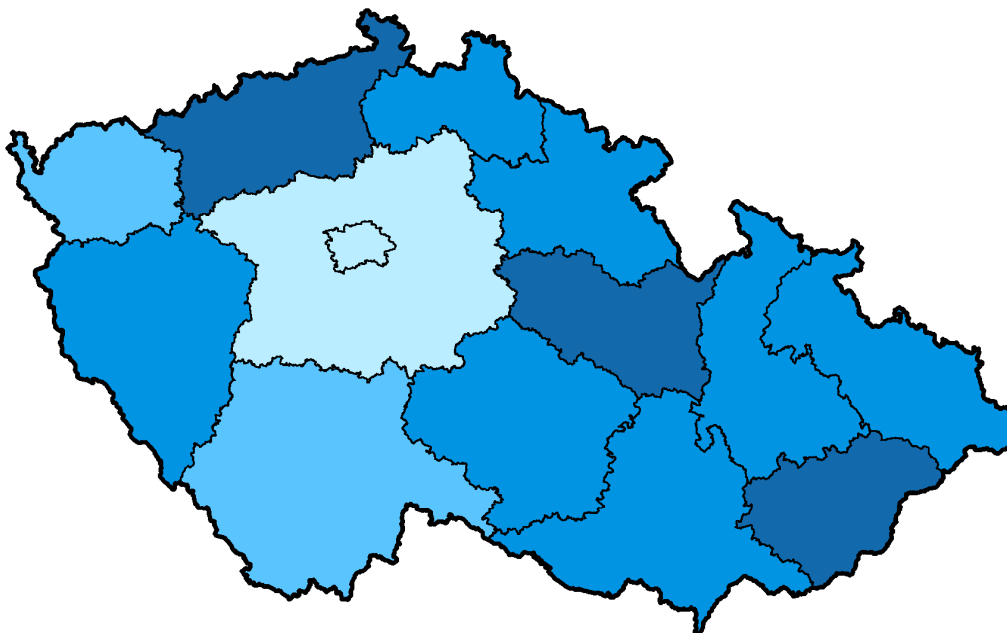
Příspěvek na péči je určen osobám starším 1 roku, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle zákona. V Libereckém kraji tuto formu podpory v roce 2018 měsíčně pobíralo v průměru 6 tis. mužů a 9,3 tis. žen. Z hlediska věku oprávněné osoby byla více než polovina mužů pobírajících příspěvek ve věku 65 a více let (50,6 %). Podíl žen v této věkové kategorii dosáhl 76,8 %. Ve věku 18–49 let pobíralo příspěvek na péči 18,7 % mužů a 9,2 % žen, ve věku 1–17 let 15,9 % chlapců a 5,6 % dívek, ve věku 50–64 let 14,8 % mužů a 8,3 % žen. Podle stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby bylo nejvíce příjemců obou pohlaví ve středně těžké kategorii (33,5 % mužů a 33,1 % žen). Ve IV. kategorii (úplná závislost) pobíralo příspěvek 13,0 % mužů a 11,7 % žen.

Rodičovský příspěvek je dávkou státní sociální podpory, kterou vyplácí úřad práce. Nárok na tuto dávku má rodič dítěte do čtyř let věku, bez ohledu na pohlaví. Muži v České republice a také v Libereckém kraji však tento příspěvek pobírají pouze okrajově. V roce 2018 pobíralo tuto dávku celkem 11 869 osob s trvalým bydlištěm v Libereckém kraji, z toho 11 704 žen, tj. 98,6 %. Obdobně tomu bylo i v ostatních regionech. Nejvyšší podíl mužů pobírajících rodičovský příspěvek byl evidován v Hlavním městě Praze (2,8 %), nejnižší pak ve Zlínském kraji (1,2 %). Liberecký kraj se s podílem 1,4 % mezi regiony umístil spolu s Pardubickým a Jihomoravským krajem na 3. nejnižší pozici. Vyšší podíl mužů s tímto příspěvkem byl vykázan u osob s trvalým bydlištěm mimo Českou republiku, které byly českými pojištěnci – rodičovský příspěvek pobíralo 3 225 osob, z toho 360 mužů (tj. 11,2 %).

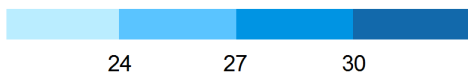

Příspěvek na péči podle pohlaví a krajů v roce 2018 (průměrný měsíční počet vyplacených dávek)

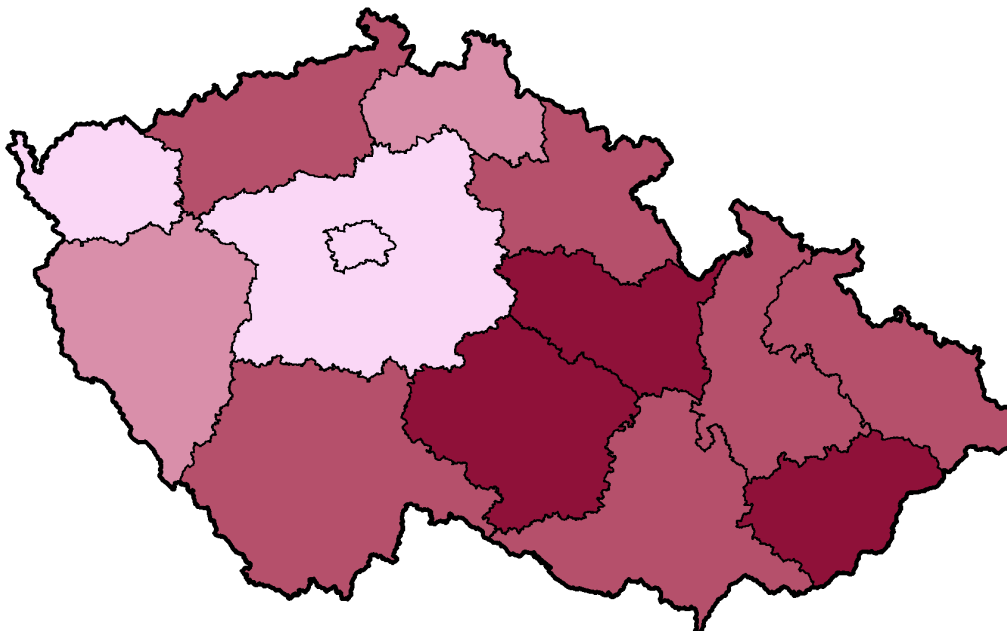
Muži

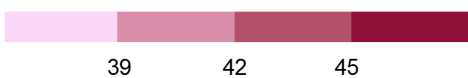
na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

Pramen: MPSV

Důchodci, důchody

Podle údajů České správy sociálního zabezpečení v prosinci 2018 pobíralo v Libereckém kraji některý z důchodů celkem 123 519 osob, z toho 59,0 % představovaly ženy. Z pohledu okresů Libereckého kraje byl nadprůměrný podíl žen zaznamenán v okrese Liberec (59,3 %). V ostatních okresech kraje se hodnota pohybovala pod krajským průměrem, a to od 58,8 % v okrese Česká Lípa a Semily do 58,9 % v okrese Jablonec nad Nisou.

Příjemci důchodů podle pohlaví a okresů v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

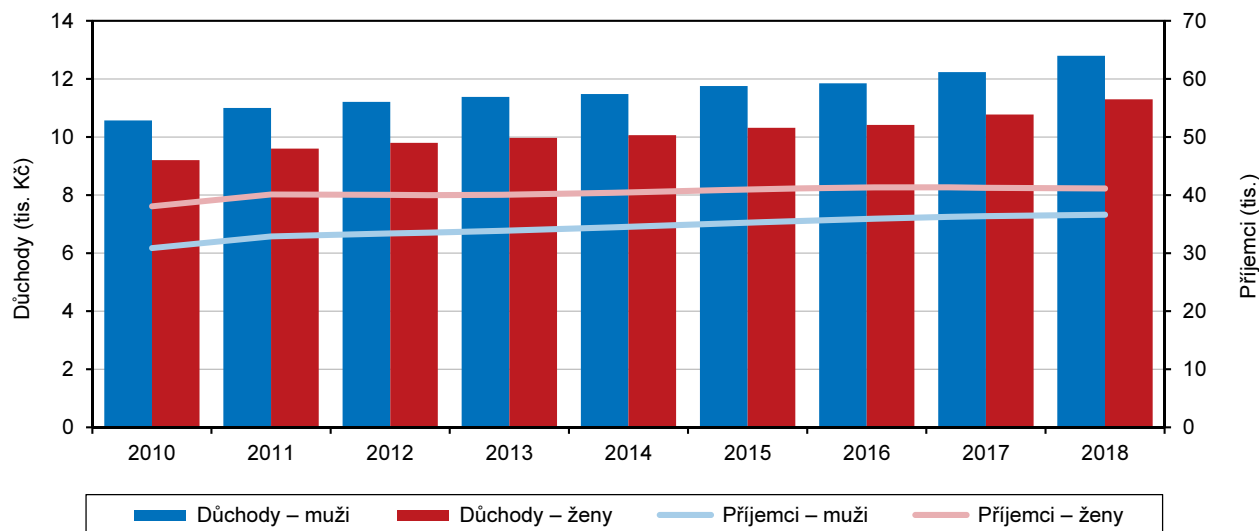
Kraj, okresy	Příjemci celkem	Druh důchodu						
		starobní sólo	invalidní pro invaliditu třetího stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu druhého stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu prvního stupně ¹⁾	vdovský/vdovecký sólo	vdovský/vdovecký kombin.	sirotčí
Muži								
Liberecký kraj	50 666	36 693	4 124	1 666	3 271	214	3 885	813
Česká Lípa	11 806	8 194	1 036	483	1 001	54	829	209
Jablonec n. N.	10 735	7 676	993	312	724	48	818	164
Liberec	19 128	14 232	1 387	560	1 080	78	1 476	315
Semily	8 997	6 591	708	311	466	34	762	125
Ženy								
Liberecký kraj	72 853	41 199	3 677	1 672	4 097	837	20 541	830
Česká Lípa	16 837	9 045	956	489	1 259	213	4 663	212
Jablonec n. N.	15 375	8 742	959	281	909	151	4 167	166
Liberec	27 821	16 260	1 133	591	1 342	326	7 860	309
Semily	12 820	7 152	629	311	587	147	3 851	143

¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým

Počet příjemců a průměrná výše starobního důchodu sólo podle pohlaví v Libereckém kraji

(stav v prosinci)

Pramen: ČSSZ

Jak v případě žen, tak v případě mužů se jednalo především o příjemce starobních důchodů (bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem). Podíl mužů–starobních důchodců na celkovém počtu mužů–důchodců dosáhl 72,4 %, podíl žen–starobních důchodkyň pak 56,6 %. Ženy byly častými příjemci důchodů vdovských (29,3 %), naopak vdovecký důchod pobíralo pouze 8,1 % mužů. Některý z invalidních důchodů pobíralo 17,9 % mužů–důchodců a 13,0 % žen–důchodkyň. Na sirotčí důchod mělo nárok 1,6 % mužů a 1,1 % žen.

Vzhledem k prodlužujícímu se věku odchodu do důchodu a ztížené možnosti uplatnění osob ve vyšších věkových kategoriích na trhu práce roste v posledních letech zájem o předčasný důchod. Zatímco v roce 2010 v našem kraji pobíralo předčasný starobní důchod 16 513 osob (z toho 59,9 % žen), ke konci roku 2018 jejich počet vzrostl o více než 57 % na 25 943 osob (z toho 57,0 % žen). Vyšší zastoupení předčasných starobních důchodců vykazovali muži. V Libereckém kraji jejich podíl dosáhl 27,5 % (3. nejnižší údaj v rámci mezikrajského srovnání), předčasný důchod pak pobíralo 24,1 % žen (4. nejnižší hodnota mezi kraji). V případě obou pohlaví minimální hodnota tohoto ukazatele byla vykázána v Hlavním městě Praze (14,9 % u mužů, 13,9 % u žen), nejvyšší v Kraji Vysočina (36,5 % u mužů a 30,8 % u žen).

Příjemci předčasných starobních důchodů v kraji podle pohlaví

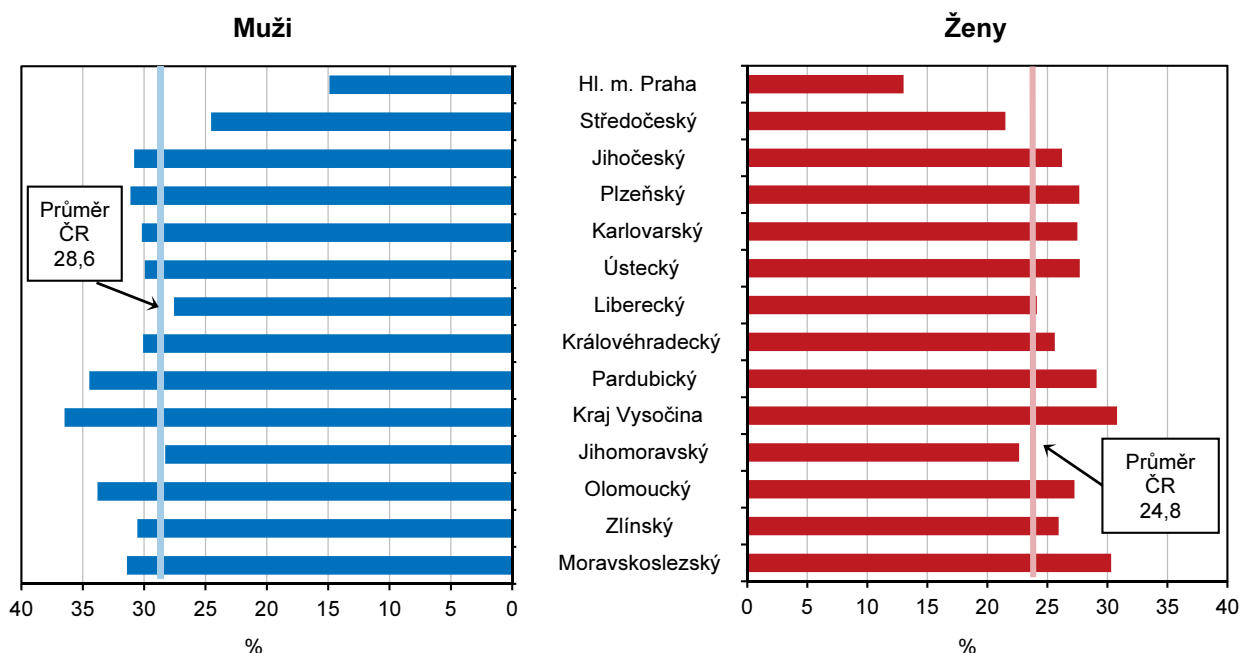
Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Muži								
Příjemci starobních důchodů¹⁾	34 462	36 630	37 167	37 683	38 253	38 979	39 755	40 222	40 498
z toho předčasných starobních důchodů	6 614	8 309	8 830	9 290	9 742	10 205	10 550	10 913	11 143
v %	19,2	22,7	23,8	24,7	25,5	26,2	26,5	27,1	27,5
	Ženy								
Příjemci starobních důchodů¹⁾	59 075	61 188	61 026	60 964	61 242	61 651	61 907	61 645	61 438
z toho předčasných starobních důchodů	9 899	11 675	12 170	12 662	13 239	13 710	14 187	14 518	14 800
v %	16,8	19,1	20,0	20,8	21,6	22,2	22,9	23,6	24,1

¹⁾ plných nebo poměrných, včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (na příjemcích starobních důchodů) podle pohlaví a krajů v prosinci 2018

Pramen: ČSSZ

Bez ohledu na typ důchodu dosáhla průměrná měsíční výše důchodu v Libereckém kraji v prosinci 2018 částky 11 830 Kč. Důchod mužů byl vyšší než důchod žen a činil 12 597 Kč, ženy pobíraly částku 11 297 Kč. Ve srovnání s průměrem České republiky (11 960 Kč) byl důchod vyplácený příjemcům v Libereckém kraji o 130 Kč nižší a mezi kraji 7. nejvyšší. S celkovou průměrnou výší důchodu 12 934 Kč dominovalo Hlavní město Praha, naopak v Ústeckém kraji činila průměrná výše vypláceného důchodu 11 658 Kč. Nejvyšší průměrný důchod mezi okresy Libereckého kraje pobírali muži v okrese Liberec (12 688 Kč) a ženy v okrese

Jablonec nad Nisou (11 427 Kč), nejnižší pak muži v okrese Semily (12 527 Kč) a ženy v okrese Česká Lípa (11 074 Kč).

Průměrná měsíční výše sólo důchodů podle pohlaví a okresů v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

Kraj, okresy	Druh důchodu							
	starobní plný ¹⁾	starobní poměrný ^{1,2)}	invalidní pro invaliditu třetího stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu druhého stupně ¹⁾	invalidní pro invaliditu prvního stupně ¹⁾	vdovský/vdovecký sólo	vdovský/vdovecký kombin.	sirotčí
Muži								
Liberecký kraj	13 463	4 675	11 326	7 433	6 443	7 160	14 948	6 264
Česká Lípa	13 645	4 351	11 428	7 526	6 650	6 813	15 100	6 070
Jablonec n. N.	13 445	4 788	11 149	7 447	6 499	7 467	15 073	6 451
Liberec	13 476	4 915	11 254	7 282	6 296	7 253	14 967	6 253
Semily	13 231	4 323	11 564	7 546	6 254	7 065	14 612	6 370
Ženy								
Liberecký kraj	11 267	3 862	10 673	6 924	5 998	7 810	13 241	6 349
Česká Lípa	11 160	4 313	10 630	7 071	6 053	7 666	13 179	6 048
Jablonec n. N.	11 453	3 877	10 625	6 858	6 034	7 894	13 382	6 466
Liberec	11 252	3 604	10 554	6 827	5 923	7 948	13 293	6 437
Semily	11 208	3 568	11 023	6 938	5 996	7 626	13 059	6 470

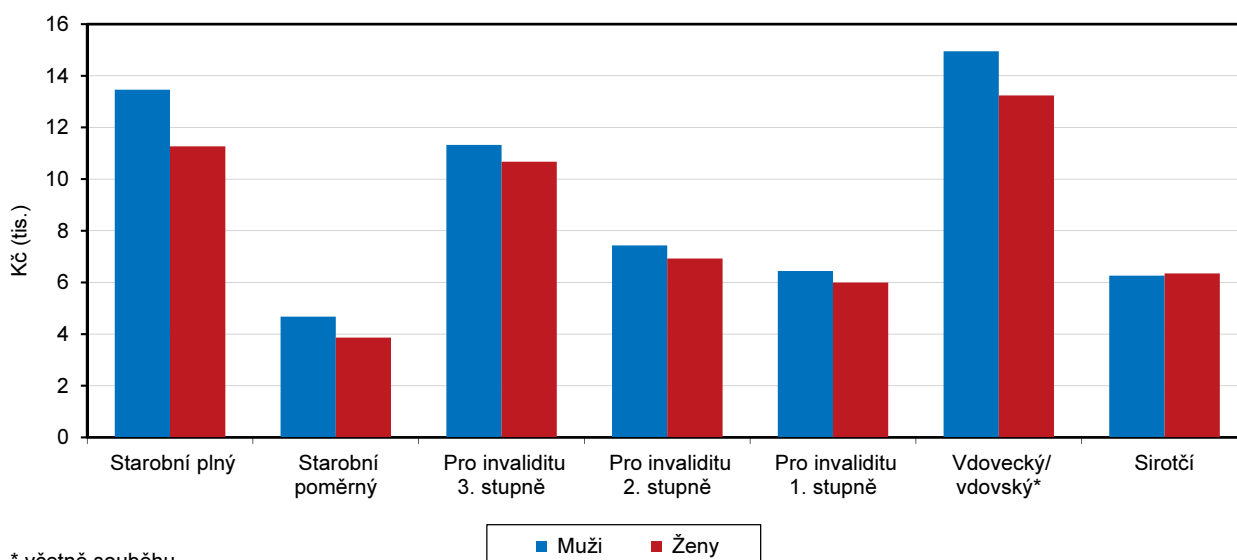
¹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým

²⁾ po dosažení určené kratší doby pojištění

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem) v prosinci 2018 dosáhla v Libereckém kraji v případě mužů hodnoty 13 463 Kč a žen 11 267 Kč. V rámci kraje pak nejvyšší důchod pobírali muži z okresu Česká Lípa (13 645 Kč) a ženy v okrese Jablonec nad Nisou (11 453 Kč), nejnižší průměrná částka byla vyplácena mužům z okresu Semily (13 231 Kč) a ženám z okresu Česká Lípa (11 160 Kč).

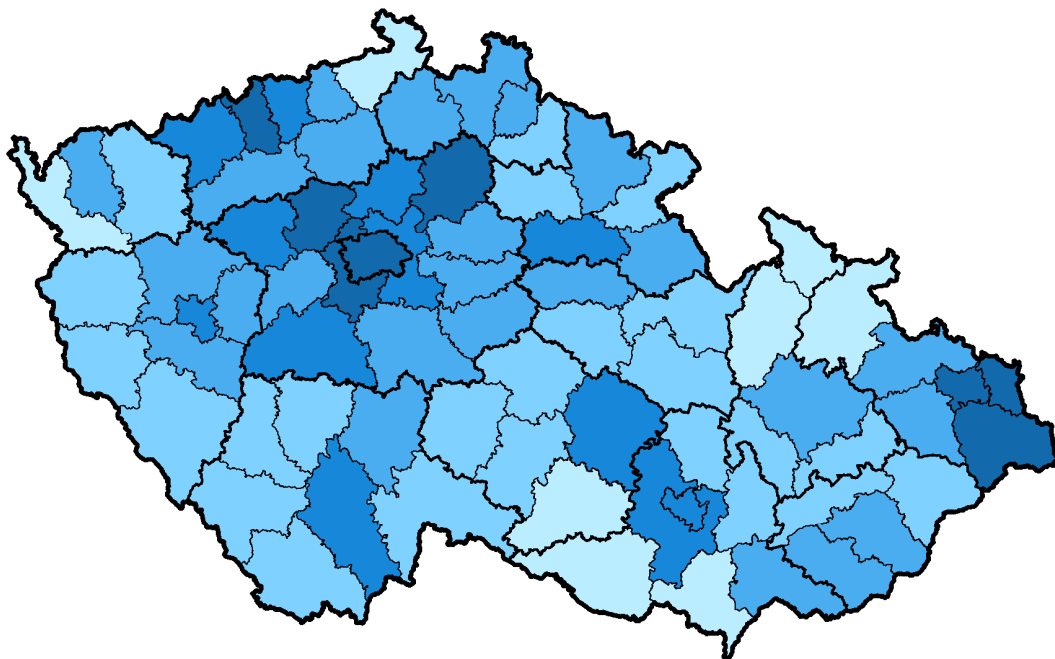
Průměrné důchody podle pohlaví a druhu důchodu v Libereckém kraji v prosinci 2018

Pramen: ČSSZ

Průměrný měsíční starobní důchod plný (sólo) podle pohlaví a okresů v prosinci 2018

Muži

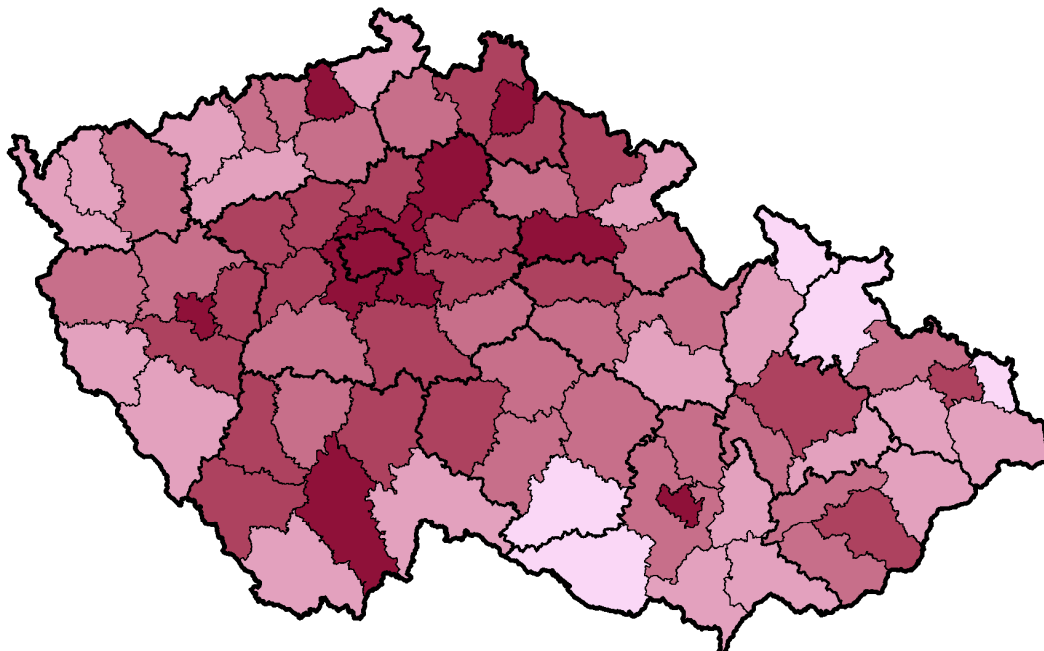

Kč (tis.)

13,1 13,4 13,7 14,0

Ženy

Kč (tis.)

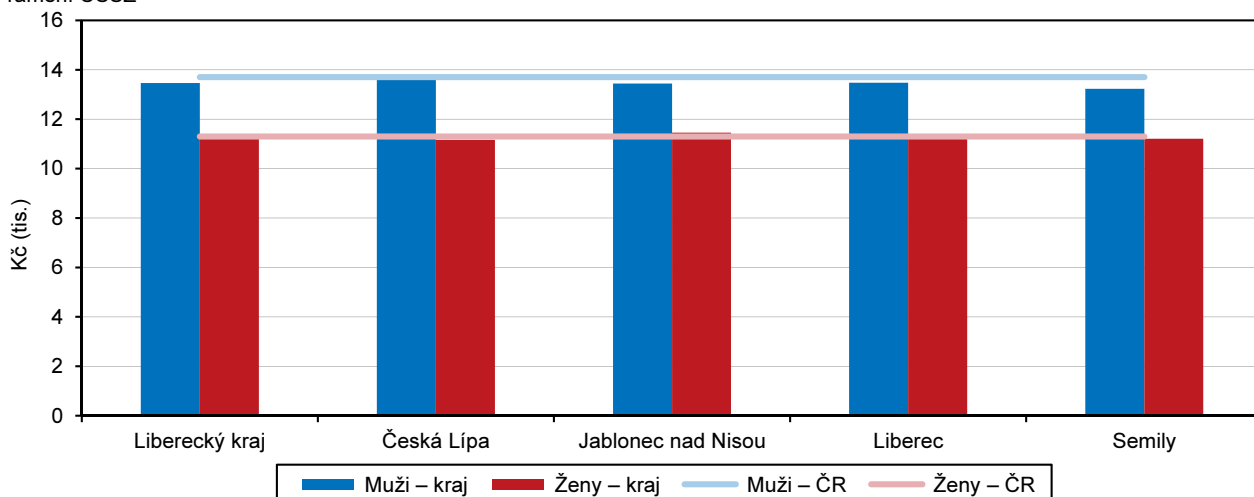

10,8 11,0 11,2 11,4

Pramen: ČSSZ, ČSÚ

Průměrná měsíční výše starobních důchodů plných sólo podle pohlaví a okresů Libereckého kraje v prosinci 2018

Pramen: ČSSZ

Vdovecký důchod (včetně souběhu se starobním nebo invalidním důchodem) v prosinci 2018 dosáhl průměrné výše 14 948 Kč, vdovský důchod byl o 1 707 Kč nižší a činil 13 241 Kč. Invalidní důchod 3. stupně činil v případě mužů částky 11 326 Kč, v případě žen byl o 653 Kč nižší a představoval 10 673 Kč. Také v případě invalidního důchodu 2. a 1. stupně byla částka vyplácená mužům vyšší. V případě invalidního důchodu 2. stupně penze mužů činila 7 433 Kč a o 509 Kč převyšovala penzi žen. U invalidního důchodu 1. stupně důchod mužů dosáhl částky 6 443 Kč, tj. o 445 Kč více než v případě žen. Pouze sirotčí důchod měly ženy v Libereckém kraji o 85 Kč vyšší (6 349 Kč) než muži (6 264 Kč).

Průměrná měsíční výše starobních důchodů podle pohlaví a okresů

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

Kraj, okresy	Muži					Ženy				
	2010	2012	2014	2016	2018	2010	2012	2014	2016	2018
	bez souběhu s vdoveckým					bez souběhu s vdovským				
Liberecký kraj	11 087	11 784	12 099	12 493	13 463	9 233	9 810	10 072	10 413	11 267
Česká Lípa	11 268	11 974	12 288	12 673	13 645	9 161	9 720	9 978	10 303	11 160
Jablonec nad Nisou	11 116	11 815	12 115	12 499	13 445	9 404	9 999	10 262	10 606	11 453
Liberec	11 102	11 786	12 107	12 515	13 476	9 223	9 794	10 058	10 397	11 252
Semily	10 815	11 517	11 828	12 215	13 231	9 145	9 726	9 991	10 351	11 208
	v souběhu s vdoveckým					v souběhu s vdovským				
Liberecký kraj	12 225	13 035	13 415	13 846	15 004	11 003	11 684	11 960	12 308	13 266
Česká Lípa	12 329	13 135	13 505	13 914	15 181	10 975	11 647	11 928	12 266	13 221
Jablonec nad Nisou	12 374	13 193	13 572	13 979	15 130	11 113	11 798	12 082	12 434	13 410
Liberec	12 245	13 059	13 452	13 914	15 024	11 017	11 711	11 984	12 345	13 311
Semily	11 917	12 722	13 089	13 505	14 643	10 892	11 547	11 812	12 143	13 075

Držitelé průkazů zdravotně postižených

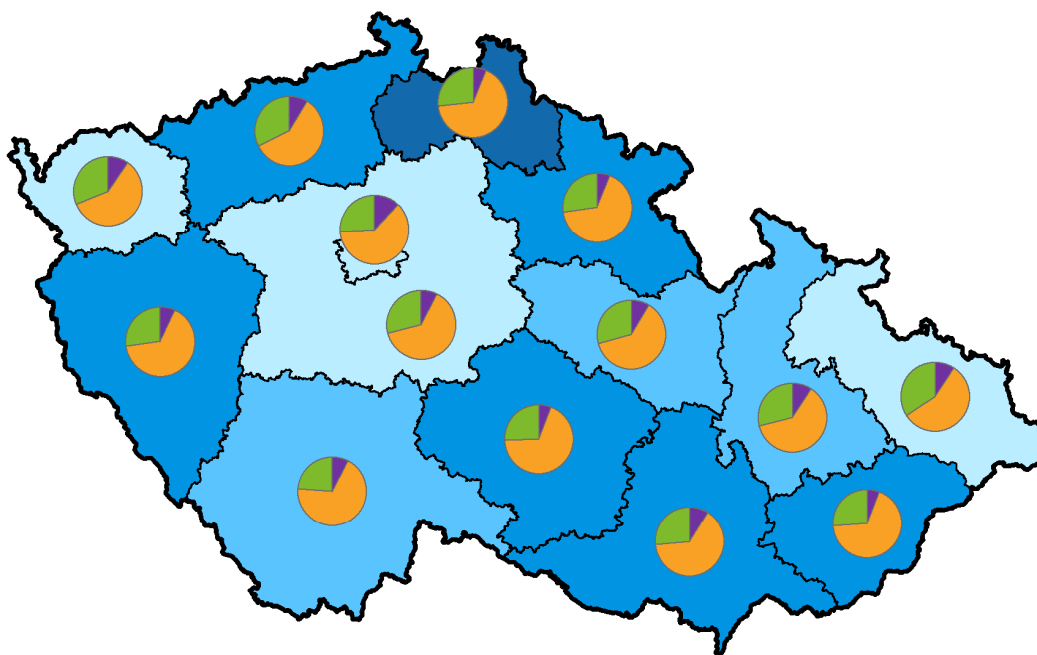
Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.

Průkazy TP jsou určeny osobám se středně těžkým funkčním postižením, průkazy ZTP osobám s těžkým funkčním postižením a ZTP/P osobám se zvláště těžkým funkčním postižením a potřebou průvodce.

Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením podle pohlaví, typu průkazu a krajů v prosinci 2018

Muži

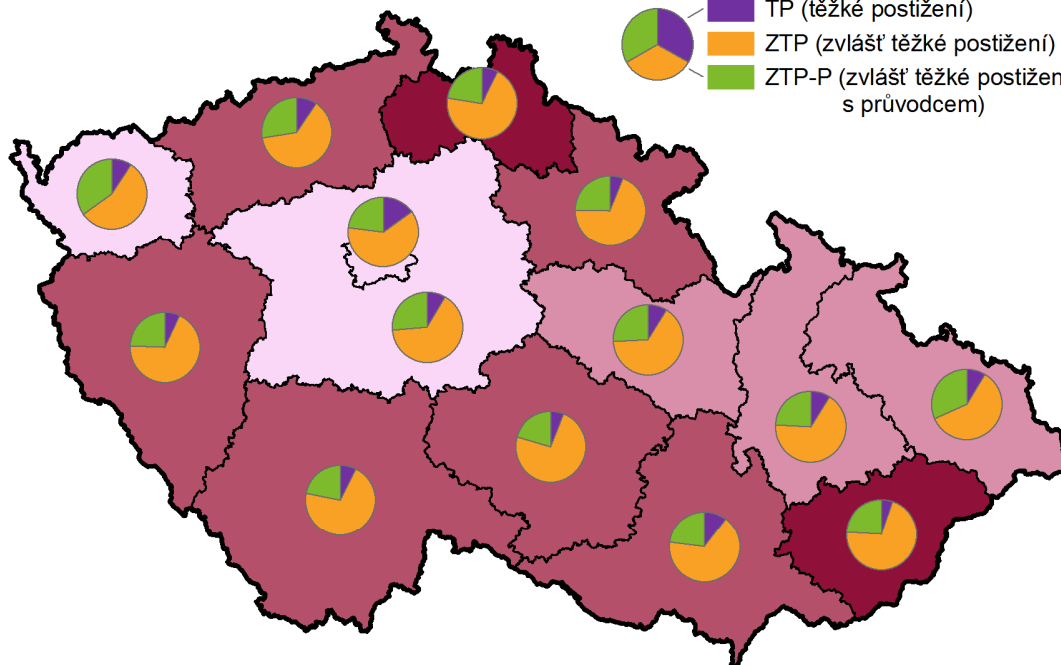
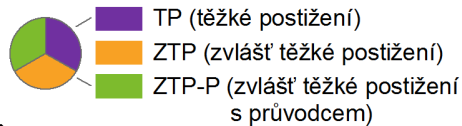
podíl na obyvatelstvu stejného pohlaví (%)

3,0 3,5 4,0

Ženy

typ průkazu

podíl na obyvatelstvu stejného pohlaví (%)

3,0 3,5 4,0

Pramen: MPSV

Ke konci roku 2018 mělo trvalé bydliště v Libereckém kraji 1 267 držitelů průkazu TP, v tom 563 mužů a 704 žen (55,6 %). Nejvíce držitelů průkazu TP bylo u obou pohlaví ve věku 60–64 let. V případě mužů do této věkové kategorie patřilo 103 osob (tj. 18,3 % ze všech držitelů průkazu TP), v případě žen 94 osob (tj. 13,4 % ze všech držitelek průkazu TP). Druhá nejčetnější věková kategorie držitelů průkazu TP byla u mužů ve věku 65–69 let (76 osob, 13,5 %) a u žen ve věku 70–74 let (93 osob, 13,2 %). Ve věkové kategorii 90–94 let bylo držitelem tohoto průkazu 5 mužů (0,9 %) a 11 žen (1,6 % ze všech žen s průkazem TP), v kategorii 5–9 let pak 7 chlapců a 4 dívky. Do 5 let věku měly na průkaz nárok 3 dívky.

Majitelem průkazu ZTP s trvalým bydlištěm v Libereckém kraji bylo v prosinci 2018 celkem 12 924 osob, v tom 6 109 mužů (47,3 %) a 6 815 žen (52,7 %). Více než 2 tis. osob s průkazem ZTP bylo ve věku 70–74 let (18,7 % držitelů–mužů a 14,0 % držitelek–žen). Téměř 16 % družitelů–mužů a 12,0 % držitelek–žen se nacházelo ve věku 65–69 let. Jednomu muži a třem ženám s přiděleným průkazem ZTP bylo 100 a více let. Do 5 let věku mělo na průkaz nárok 16 chlapců a 15 dívek, ve věku 5–9 let 51 chlapců a 22 dívek.

Na průkaz ZTP/P mělo v prosinci 2018 v kraji nárok 4 607 osob – 2 404 mužů (52,2 %) a 2 203 žen. Nejvíce mužů s tímto průkazem bylo ve věku 65–69 let (219 osob, 9,1 % ze všech držitelů–mužů), ve věku 70–74 let bylo 188 mužů (7,8 %). V případě žen byla nejčetnější skupina držitelek průkazu ZTP/P ve věku 70–74 let (197 žen, 8,9 %) a 85–89 let (187 žen, 8,5 %). Ve věku 100 a více let měl průkaz 1 muž a 3 ženy. Do 5 let věku mělo na tento průkaz nárok 34 chlapců a 18 dívek, ve věku 5–9 let 140 chlapců (5,8 % z držitelů průkazu) a 60 dívek (2,7 % z držitelek průkazu).

